

Wiinakoda
ja
Waenuoda.

Tarius,

Trüstitud A. Grenzsteini trükikojas.

1891.

Ed 2051

M.

Viinakoda

ja

W a e n u o d a .

A1831

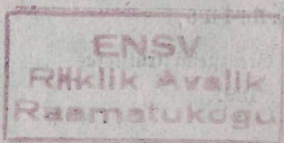
Tartus,

Trükitud A. Grenzsteini trütkkojas.

1891.

Edinokode

Дозволено цензурою.
Дерптъ, 19. августа 1891 г.

475 502

Wiina kööf.

A. Arkanine.

(1891.)

1. Wõru wader wiina toda
Laitis lausa lauludes,
Wiskas waljult wainu oda
Wiina wasta wingudes.
Sellest saadik põlwe rahwas
Läinud hauda puhkama;
Aga wiin on weelgi wahwas
Iga rahwast hukkama.
2. Pärnu pinnast tõusis „Tähte“
Kaswatama kasinust,
Kutsus wanu, noori ühte
Wõitma wiina walitsust.
Wana Wõru waenu oda
Wõeti roostest puhasta,
Nüüd ta jälle wiinakoda
Laidab, et wõid lohkuda.
3. Südi sõjamehe sammul
Astub waenu wäljale,
Raugemata rohkel rammul
Kaiub haawu rigule.
Waenu oda teritatud
Hoogus pühas wihasgi. —
Paise ei saa parandatud
Lõikamata ilmašgi!

B. Arifus.

(1864.)

4. Nähtest, kuuldest möte ärkab,
Wõtab lugu juurelda.
Nurimisest idu tärtab
Rahju, kasu wõrrellda.
Mis on elus ära nähtud,
Seda sünnib jutusta',
Mis on mitmest ära tehtud,
Tuleb tuluks tutwusta.
5. Tähed taewas särasiwad,
Kesköö kaldus otjale.
Lume libled hiilgasiwad
Hõbe ehteks metsale.
Ragu wiil saani jalas
Wingus wilel sõitmisel.
Metsast wasta taja kõlas.
Ragu nutu nuutsmisel.
6. Hobu kohkus, kargas kõrwal',
Musta fogu nägemast.
Joodik lamas kraawi sõrwal,
Korskas üsna wägewast.
Saani tõstis sõitja teda,
Oli tuntud naabri mees. —
Wiis ta kodu, nähti seda:
Kangeks jäänud külma käes, —
7. Jutustati: Tommi Jüri
Raesl lastel häda käes,

Härta olnud väga turi,
Et mees lamab woodi sees,
Wõtnud koha käest ära,
Saatnud majast minema.
Sugukonnas kija kára:
Mis saab sellest tulema? —

8. Mitte kaua pärast seda
Suhtus jälle olema
Naabris lahti tule häda,
Maja läinud põlema.
Kust on tuli lahti peasnud?
Kuuldi küsitellema.
Perepoeg on kõrtsist tulnud,
Läinud lakka magama.
9. „Küüd on püsti kurat lahti!“
Kuuldi kogukonnas häält.
Ega tema anna mahti,
Riisub raha siit ja säält. —
Keda jõuame weel toita?
Santa, waesid, siin ja seal.
Keda kahju eest weel hoida?
Wiinal wõimus ilma peal.
10. Nende nähtawuste armu
Üksigi jaksu lugeda!
Aga püsti ajab karmu,
Lugu, mis weel jutusta:
Kõrtsist tuli joobnud isa
Laste hulka tuitudes.

Walu pärast tõusis kisa:
Appi! — jooksid — kukkudes.

11. Appi hüppab neile ema,
Tõukab isa tüsedast.
Põrandale kukub tema
Jalgadelt küll madalast.
Aga kukkumise mõnu
Purustanud käelund. —
Seal nüüd kuulda kahju sõnu
Woodis, waewas, mitu kuud.

12. Kõik neid asju arutati
Wiina köögis mitu kord,
Sellest lõnga korutati,
Walmistati laulus mõrd.
Millega mõiks paharetti
Wõrgutada pisutgi.
Wiina wingu — põrgu fetti
Väilaks teha mõnelgi.

D. **Siimese päewa töö wiinaköögis.**

13. Mehed, lähme wiina kööki!
Täna algneb wiina töö.
Seda joodikute jooki
Keetes, lõp'wad päew ja öö. —
Kartohwlite kotid kandke
Wiina kööki keldri seest!
Pesemiseks tonni pandke,
Laske läbi käia weest!

14. Pestult topke feedimasiin
 Näretaja tublist täis!
 Muudu wiinasaak on kasiin
 Härral hapu nagu näis.
 Kuttu, mitte pikkamisi
 Jahwatage kartohwlib!
 Lööge, lööge läbi messi!
 Pigistatud linnassid.
15. Pumbake nüüd messi jälle
 Külma kätte jahtuma.
 Tuulehoog käib palatille —
 Seal ei pea hauduma.
 Paras jahe! — Laske alla
 Tõrre sisse hapnema!
 Mõõtu mööda pärmil kalla
 Messil sisse mäsama.
16. Päewa töö on ära tehtud,
 Köögis asjad koristud.
 Kõik, mis tehtud ja ka nähtud,
 Saagu mõttes wõrreldud!
 Wõrrelused kähku käiwad
 Sündimisest surmani.
 Rahwa elu nemad näewad
 Kõigepidi lõpuni.
17. Pruuwel puhkab, pruuwel mõtleb
 Laia, pitka pingi peal;
 Ise eneses ta ütleb:
 „Gull on lugu ilma peal!“
 Kartohwel — mis nälga saatis

Eesti õuest minema,
 Saab siin furma joogiks teedid
 Põhandufets tulema!

18. „Wiin on naiste päris rohi!“
 Walu woodis wähendab.
 Ega wiina teelda tohi,
 Reha tema karastab.
 Wiina wihaft lastel krambid —
 Tohtrid tõbe tunnewad.
 Ema rinnal juba hambid
 Waesed walus näriwad.
19. Mitmel wiina wõtjal emal
 Kindu ei saa imemist;
 Sest et wiina wiha temal
 Senna toonud põdemist.
 „Heitimisest“ „maast“ siis saanud
 Mitu wiga naesele. —
 Aga tohter pudel jäänud
 Päris piinaks haigele.
20. „Waluga pead maha saama!“
 Ütles Looja naisele.
 Walu saab kull ära jääma,
 Hoopleb ämma waelele.
 Wõta aga rohkest wiina,
 Enne rasket tundi sa!
 Ega siis sa tunne piina,
 Tegemistgi waluga!
21. Upil täib siis wiina pudel
 Räest kätte kähku seal.

Uwitajat nagu muudel
Pole! — waarub jalge peal.
Waat, kus on nüüd abi andja?
Wiinas abi, ema nõrk.
Ennäe! walu ärawõtja,
Päris pörguliste wõrk! —

22. „Laps on nime alla panda,
„Homme warud pidada.
„Püüsid tarwis pandiks anda,
„Kõrtsist wiina wedada.
„Waderid sealt lapsel kuuln —
„Mehi naini leida sealt.
„Kui siis korra kodu jõuan,
„Laenan leiba naabridelt.

23. Warulised waikselt istwad,
Wiina pudel laua peal.
Toitu nemad suhu pistwad,
Süies juba tõuseb heal,
Pudel käib nüüd käest kätte,
Joowad kõik, kes aga sööb,
Sõna sõuab sõna ette,
Kusik laua pihhta lööb.

24. Kära käimas, jutud jooksmas,
Lori lahti laginal.
Naene waene woodis waewas
Nutab ärdast lahinal,
Jumal aita! hüiab tema:
Häda, häda wiinale!
Mina suren! ohkab ema,
Surub lapse rinnale.

25. Poijitene paijub meheks,
 Külmas, tuumas karast'ud.
 Oli tütarlaps, siis naeseks,
 Ema käsil kasvat'ud.
 Tütrel ema, pojale isa
 On eeskujuks elu sees.
 Vanemate wiis on wisa
 Kadumast neil südames.
26. Kaasat kuulatama saadab
 Noormees eite nobedast.
 Taati tarka toast waatab:
 Kus on raha rohkemast.
 Mindass' wiinaga siis kosja
 Neiul pudelt pakkuma.
 Wõtab wasta — on ta mõrsja
 Hakatakse lakkuma.
27. Du siis mitmed laded keeled,
 Küllalt juba norinud;
 Pruudi, nooremehe meeled,
 Mitmed wiisi närinud,
 Pulmas pudelid siis palju
 Dngi noorte ühendus;
 Aga pudelite talju
 Dngi elus pahandus.
28. Wiin on joogiks sündimistel,
 Wiin on rõõmuks warudel,
 Wiin on kosja minemistel,
 Wiin on pulma pidudel,
 Wiin on firstu panemistel,

Wiin on trööstjaks puhtedel,
Wiin on elu algamistel
Wiin on elu lõppedel.

29. Ges ja taga, sees ja väljas
Iffa, ifka jälle wiin.
Meeletu! — miks oled näljas?
Miks on riidu, tüli, piin? —
Wiin, jah wiin on ifka tapja
Päris pahareti mõõf:
Elu, rõõmu, raha wõtja,
Põrguliste tugew lõõg.

E. Teise päewa töö wiinaköögis.

30. Teisel päewal messi tõrred
Käiwad wahu mullides'.
Ragu tuules odra kõrred
Woogu lööwad laenetes:
Nõnda pärmi mõnu näha
Messi tõrres möllamas.
Küll se wing saab tõusma päha.
Joojal' — kõrtsis prašimas.
31. Hais on hapu, fibu mõru,
Minas kipitab ta wing.
Langeb tugew mees kui karu,
Selle käes, kui kärhse hing. —
Tõrred saawad wälja andma
Mitu waati wiina — head,
Kufrusje ka raha kandma,
Hullustama mitmed pead!

32. Töö on tehtud, waew on nähtud.
 Tõrred, tonnid waadatud.
 Mis on nähtud, mis on tehtud,
 Peab saama wõrreldud:
 Igal asjal oma mõnu —
 Kasu, kahju oodata.
 Pole tarwis teha sõnu,
 Asjad wõiwad näidata.
33. Rõrtsis kolin, mürin kuulda,
 Rahwas röögib rahuta,
 Mõni mõirab, tahab laulda,
 Riidu keegi lahuta.
 Wiina wing on päha tõusnud
 „Uue-teo“ orjadel.
 Kõpikuid on kustrust nõudnud
 Zoomameestel kurjadel.
34. Nagu käärimine messis
 Wahus, wullis kihiseb,
 Nõnda tarjumine kõrtsis
 Joras, lobas läriseb.
 Wiin see ajab seda wälja,
 Mis on hirmus kuulata.
 Kuradile see teeb nalja,
 Seda wõib küll armata.
35. Kodus kole elu lugu
 Peretonna olekus.
 Waene inimeste sugu!
 Kust sul tuleb parandus? —
 Isa peksab laste ema

Wiina wingu tuhinal.
Balus langeb maha tema,
Nuttu kuulda kahinal.

36. Kirumine, wandumine
Wastastikku heitlewad.
Ristumine, kasklemine
Uuest jälle wõitlewad.
See on kombe. Tema mõnu
Tunneb küllalt kasmatus.
Lapsed lauswad loba sõnu, —
Eks see ole ahastus!

37. Laia suuga nemad wandwad
Teine teist ju wägewast.
Mõnda matsu emal andwad
Tigeduses tugewast.
Kudas kändu, nõnda käbi;
Mis seal wõib küll parata!
Kääkimata hirmus häbi
Lauša lastaks' karata! —

38. Dösel käiwad poiste salgad
Killas tüla tänawas.
Nendel seljas wemlad, malgad
Kisa, kära, müramas.
Mittmel muhud malga löögist,
Wiha waen on südames.
Kõik on tulnud wiinaköögist
Nooremeeste kombehes.

39. „Targa“ juure abi otsma
Nuttab rumal wiinaga.

„Tart“ see hakkab julgest trotsma
 Iga walu piinaga.
 Puhub puhku pudelisse,
 Waatab wahtu wiina pealt,
 Sähwab soola sinna sisse,
 Hoopleb: „abi saad ja sealt!“

40. Linutama lähwad mõned:
 Linu, liha kerjama.
 Wiin ja mitmed kenad kõned
 Peawad sant'mist warjama,
 Wiina sees ja wiina läbi
 Sala asju sobiti.
 Ehk see küll on hirmus häbi
 Tõeks jääb ta ometi.

G. Kolmanda päewa töö
 wiinaköögis.

41. Kolmas päew see teada annab,
 Kudas olnud käimine,
 Koortest koberus kaane kannab,
 Tõrres wiina haismine,
 Graadis nulli peal see seisab,
 Mis on hästi käärinud,
 Wiina wingu wasta heidab
 Sell, kes taignast määrinud.
42. Eks ja tunne lahe koeri
 Palest, ninast, riietest?
 Eks ja näe wanu noori

Punnis, puna paledest?

Nende ninad punetavad,

Kiided jäänud ripakil.

Nende paled pakatawad

Nina otsad sinakil.

43. Nende riistad, reed ja rakkud

On kõik ära lagunud.

Hobused ei ole pakkud,

Loomad ära nälginud,

Naeste laste nutu kaja

Kostab kõrwu kolevalt:

Ülespidamist on waja! —

Kerja! hüüdaki' jäledalt.

44. Kõrtsipapa; lase napsi;

Suutäis jooni sirutab.

Tööga ennast küllalt tapsi'

Wiin mu kotte kosutab. —

Waata tarkust, mis ses hüüdes,

Seda tarwis märkada! —

Kõrtsimeestel omas püüdes

Dras wõtab tärkada.

45. Pea, — oota! — waata senna

Küla kõrtsi kõrwale!

Goodikul on pantud nina

Kõrtsi seina najale.

Üksendab ja õkib, kõhib —

Üsna jälk see waadata.

Nagu päris pörjas rõhib,

Tuustib selle kombela.

46. Head kumbed, päris lohad
Haiswad kõrtsi räästa all.
Märka ükstord: mis ja tahad
Kahwas! — meie „Maarjamaal“.
Hädad, waewad, waenud, wihad,
Kiiud, tülid, walu, rist,
Seda kõite sinu pihad
Kandwad wiina pudelist.

H. Neljanda päewa töö wiinaköögis.

47. Kolme päewa töö ja tegu
Neljandal nüüd walmis jaab.
Messi kääri pudru nägu
Piirituseks anurus läab. —
Kesköö ajal pruuwel hüüab:
Mehe, üles, magamast!
Pumpa pekka pingul püüab
Töomes tublist, tugewast.
48. Pumbatann seal kähku plaksus
Kraanist wesi nõrises.
Abjus tuli paugub, praksus
Praaga katel wärises.
Pruuwel jookseb senna, tenna,
Käänab seal ja säeb siin.
Waata imet! üsna tena,
Tuba jookseb kange wiin.

49. Nõnda tulnud õhtu lätte,
 Kambris haam täis piiritust.
 Mehed, sõitke hobu ette!
 Siin ei ole wiivitust.
 Haamid wiige aitadesse,
 Pandke maha ilusast.
 Seadke otsad ridadesse,
 Punnid püsti wiisakast!
50. Tige tegu, häbi asi!
 Ohlab pruuwel jüdamest;
 Ahnus iialgi ei wäsi
 Ekstimas inimest!
 Hale asi, leina lugu,
 Iga maa ja rahwaga,
 Enamiste iga sugu
 Kikub ennast wiinaga!
51. Wiinas wiltu lähwad asjad,
 Kaub kaunis eluford.
 Kõrtsis päris pörgu kosjad,
 Seal see wana mau mõrd!
 Igal ajal, maal ja linnas
 On see kurja waimu kaup,
 Et kõik korras elu wiinas
 Raistu lääb ja ärakaub.
52. Terwist wiin on ärasõõnud,
 Wärisewad käed — pea.
 Mõdistust hulluts meelets löönud,
 Riisutud on rahwa hea.
 Lugu tululikuist asjust

Üksigi mõista pidada,
Ega hooli omast kahjust,
Kui on wiina widada.

53. Terwis, mõistus, raha, häbi,
Ausus wiinas kadunud.
Surmgi tuleb wiina läbi,
Kõik on wiinas uppunud.
Vaata, mõtle, wiina jooja —
Ets see ole kole küll!
Iga õnnetuse tooja
Igakord tõesti wiin on full.
54. Wiina köögis lõtkat, lõtkat,
Pumbakann lööb igapäew.
Ahnusele tuffat, tuffat,
Jooma suhu rahwa waew!
Null! ets jätta wiina maha!
Siis saad raha korjata.
Kui sa seda weel ei taha,
Siis wõid ikka orjata.
55. Sellepärast; jätke, jätke!
Wiina waadid keldrisse.
Selle wasta tõtke, tõtke!
Hoopis uue elusse.
Tohtrit tõbedele nõua!
Terwis tuleb tagasi.
Õpetust sa ots'ma jõua!
Tartuses saad edasi.
56. Sinu jugu õitseb jälle
Nagu lilled wälja peal.

Õdomu teeb su südamele.
Sinu laste tänu heal:
Vanemate waitue elu
Mati meil filma ees:
Tõde, tarkus, puhtus, ilu
Kosub kaunist südames.

57. Igal mehel hästi teada,
Mis ta tohus ilma peal.
Asju võtavad korda seada
Jhusasti siin ja seal.
Keisrile nad seda andvad,
Mis on tema nõudmine.
Taewa taadi ette kandvad,
Mis on tema tahtmine.
58. Aleksandri Peastja ajal
Panti wiina graanil maks.
Wiimsel poolel aastasajal,
Maksis seda iga saks.
Mhnus tirus libedasti:
Kuffur kuiwab kortsusse!
Mõistus hüüdis: paras, — hästi!
Saanud matsu tuklasse.
59. Glawalt weel rahwa meeles
Kalli keisri halastus.
Hüütakse weel mitmes keeles:
Kallis sinu mälestus!
Puhka rahus, Keiser tallis!
Waata alla ülewelt!

Sinu käsu kindlas wallis
Kosub rahwas forraselt.

60. Koolid, seltsid kojutavad
Kiigi rahwast mõjumalt,
Inimesed asutavad
Tulu asju tugewalt:
Jõukas elu tõuseb üles,
Rahju üksford kadumas.
Weneriigi kotta süles
Rahwas rahus elamas!

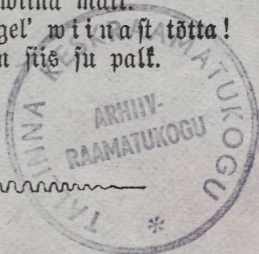
61. Aga joodid jellest kasu
Ei saa iial elades;
Illa imbub tema raju
Kõrtsimeeste kufrites.
Tema kohta hea seadus
Du kui sadul seale.
Tema tarkus, tema teadus
Hakkab nõnda peale:

62. a) „Oh kui hea orjata,
„Teistel raha forjata!
„Ise nii kui mustik käin,
„Mis ma endal anda täin!
- b) „Piits ja kepp on keelatud,
„Seadusest ju neelatud.
„Kust see waene kere saab
„Pekja, mis tad kosutab?

63. d) Tule, kallis wiinakene,
 „Ihu hinge piinakene!
 „Tule bairis, pabeross,
 „Laste tõusta ohwritoss!
- e) „Kallist orja aega te
 „Kutsute mull tagase
 „Ei küll keegi seadus saa
 „Teid mu kallalt peleta!

64. Tõsi, tõsi, küla wader!
 Du su usutunnistus.
 Peletama ongi nõder
 Iga sõna sõlmitus.
 Hõisje pois! et tõmba peale,
 Mis sa soowid südamest.
 Üksford kuuled siiski heale:
 „Mine põrgu igawest!“

65. Lõppeks palub pruuwel nõnda:
 Ära pane pahaks, kaim!
 Kui su jugust sõimand mõnda
 Du mu äritatud waim.
 Kes ei taha mõistust wõtta,
 Sellel seljal wiina malk.
 Rahwas, kaugel' wiinast tõtta!
 Heaford on siis su palk.

63. 6) Tule, tolle, tolle
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“

64. 6) „Kallst du ein wege zu
„Kallst du ein wege zu“
„Kallst du ein wege zu“
„Kallst du ein wege zu“

65. 6) „Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“

66. 6) „Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“
„Zu hohe, hohe!“

475.502

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00078712 3